עקביא ז"ק

מו א ב מיי' פ"ג מהל' בכורות הל' יד סמג עשין קמד טוש"ע י"ד סימן שח סעיף א:

מז ג מיי' שם הל' יג טוש"ע שם סעי' ב:

מח ד מיי' פ"ב מהל' איסורי המזבח הלכה יב:

מט ה מיי' פ"ג מהל' בכורות הל' יג סמג עשין קמד טוש"ע י"ד סימן שח סעיף ד:

נ ו מיי' פ"ח מהל' טומאת מת הלכה ו:

נא ז מיי' שם פ"ח הלכה ח:

נב ח מיי' פ"ג מהל' בכורות הל' יא סמג עשין קמד טוש"ע י"ד סימן שח סעיף א:

*וחכמים אוסרין דברי ר' יהודה אמר לו ר' יוסי לא בזה התיר *עקביא בן מהללאל אלא (א) בשער בעל מום שנשר והניחו בחלון ואחר כך מת בזה עקביא בן מהללאל מתיר וחכמים אוסרין: צמר (ב) המדולדל בבכור את שנראה (ג) עם הגיזה מותר ואת שאינו נראה עם הגיזה אסור: **גמ'** ג] מכלל דאמר השתא במת שרי שחטו מיבעיא? אלא (ד) לא בזה התיר עקביא וחכמים אוסרין ד] שחטו דברי הכל שרי כי פליגי במת אמר רבי אסי אמר ריש לקיש מחלוקת בשהתירו מומחה דמר סבר גזרינן דלמא אתי לשהוייה ומר סבר לא גזרינן אבל לא התירו מומחה דברי הכל אסור מתיב רב ששת *בעלי מומין אוסרין בכ"ש ורבי יוסי אומר ד] יבקר והוינן בה מאי יבקר אילימא בעל מום הוא ולישקליה מכלל דתנא קמא אמר *לא (ה) ואמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה הכא *בגיזת בכור בעל מום עסקינן שנתערבו בגיזי חולין ומאן תנא קמא רבי יהודה היא דאמר ה] שחטו אסרי רבנן ורבי יוסי לטעמיה דאמר ו] שחטו שרו רבנן וקתני יבוקר מאי יבוקר לאו ז] אי מום קבוע אי מום עובר הוא אף על גב שלא התירו מומחה? אמר רבא לא, יבוקר: אי התירו מומחה אין ואי לא לא, *כי סליק רבין אמרה לשמעתא קמיה דרבי ירמיה אמר *בבלאי טפשאי משום דיתבי בארעא דחשוכא אמרי שמעתא דמחשכן לא שמיע להו הא דאמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן מחלוקת בשבדק ולא מצא וקמיפלגי בפלוגתא דר"מ ורבנן *דתנן שהיה ר"מ אומר כל דבר ח] (שהיה) בחזקת טומאה לעולם הוא בטומאתו עד ט] שיתוודע הטומאה וחכמים אומרים (חופר) עד שמגיע לסלע או לבתולה י] ור' אסי אמר רבי יוחנן מחלוקת כשבדק ומצא וקמיפלגי בפלוגתא דרבי ורשב"ג דתניא *שדה שאבד בה קבר יא] נכנס לתוכה טמא נמצא בתוכה קבר נכנס לתוכה טהור שאני אומר הוא קבר שאבד הוא קבר שנמצא דברי רבי רבן שמעון בן גמליאל אומר תיבדק כל השדה כולה ור' אסי מאי טעמא לא אמר כרבי חייא בר אבא אמר לך בשלמא גבי טומאה אימר בא עורב ונטלה בא עכבר ונטלה אלא הכא בעל מום להיכא אזיל, ואידך אימר מום עובר הוה ואיתסי ורבי חייא בר אבא אמר לך בשלמא שדה דרכה למיקבר בה יב] כי היכי דקבר בה האי קבר איניש אחרינא אלא קדשים כיון דבדקו לן וקיימי דרכייהו למיפל בהו מומא, ואידך אגב דמנגחי אהדדי שכיח בהו מומא: **התולש צמר מבכור תם *אע"פ שנולד בו מום ושחטו אסור** טעמא דתם

הא

וחכמים אוסרין · דאי שרית צמר הנושרת מחיים אתי לשהויי לבכור כדי שתשיר צמר כל שעה ואתי ביה לידי תקלה שיגזוז ויעבוד בו ופסולי המוקדשין אסירי בגיזה ועבודה כדאמרינן בפירקא דלעיל (דף ו:) תזבח ולא גיזה: לא בזה התיר עקביא · מפרש בגמ' מאי קאמר: ואח"כ מת · יצא נשחט: המדולדל · שנתלש מן העור אבל מסובך הוא עם שאר הצמר ואינו טפל: את שנראה עם הגיזה · כשישחטו ויגזזו לאחר שחיטה יהא צמר מדולדל שוה עם שאר הגיזה ואינו נראה יד] (כשפירש) הימנה מותר כשאר הגיזה: ושאינו נראה עם הגיזה · שיצא חוץ יותר מדאי וניכר לכל שמובדל הוא מן הגיזה טו] (ו)כמו שנשר לגמרי קודם שחיטה ושמא כרבנן דפליגי עליה דעקביא: **גמ'** מכלל דאמר · בתמיה השתא במת דאותו צמר המחובר בו אסור דבעי קבורה היכא דנשר ומונח בחלון שרי: שחטו · דצמר המחובר בו שרי מיבעיא דמונח בחלון נמי שרי אליבא דעקביא: אלא · להכי קאמר לא בזה התיר עקביא טז] (משום וחכמים אוסרין): כשהתירו מומחה · לבכור קודם נשירת הצמר דרבנן סברי גזירה אי שרית ליה צמר בהמה דלמא אתי לשהוייה כדי שתהא הצמר נושרת הימנו, בין כך ובין כך אתי לידי גיזה ועבודה הלכך אע"ג דהתירו מומחה אסור, ועקביא סבר כיון דהתירו מומחה תו לא משהי ליה: דברי הכל אסור · דהוה ליה כתם ובתם עקביא מודה כדאמרי' לקמן דאי אמרת שרי צמר אתי לשהוייה שלא יקריבנו ובין כך ובין כך יפול בו מום ומפקע ליה מקדושת מזבח, ועוד דכיון דלא התירו מומחה קודם נשירה אכתי לא הוה ביה שום צד היתר: אוסרין בכל יז] שהוא · אם נתערב אחד מהן באלף תמימים כלן אסורין למזבח: מכלל דתנא קמא סבר לא · בתמיה כיון דמכירו מאי ספיקא איכא: בגיזת בכור בעל מום · שנשרה מחיים והניחה בחלון: יבוקר · אם מום קבוע הוא ישחטו ויהא הכל מותר: ור' יהודה סבר ליכא תקנה בשחיטה, אלמא לרבנן אליבא דר' יוסי דשרי בשחטו ליכא חילוק בין התירו מומחה קודם לכן בין לא התירו מומחה קודם לכן דהא הכא קתני עדיין יבוקר, ומדרבנן בשחטו אין חילוק, לעקביא נמי במת אין חילוק בין התירו ללא התירו דהא עקביא לא מפליג בין מת לשחוט: אמרה לשמעתא · דרב נחמן: מחלוקת · דת"ק ור' יוסי בבעלי מומין חיין ממש שנתערבו באחרים וכשבדק ולא מצאו לבעל מום: לעולם הוא בחזקת טומאה · אם לא נמצא הקבר שאבד בשדה אף על פי שנבדק כל השדה בטומאתו הוא והכא נמי כיון דלא נמצא הבעל מום כלן אסורין תנא קמא כר"מ ור' יוסי סבר יבוקר ודי לו אפי' לא נמצא [illegible]: חופר · בודק עד שמגיע לסלע דודאי מאותו סלע ולמטה לא נעשה קבר שקשה הוא: או לבתולה · עד שימצא קרקע קשה שלא יט] עבדה: כשבדק ומצא · הבעל מום ותנא קמא דאסר לכולהו חיים שמא זה שנמצא בעל מום אחר הוא וכל האחרים צריכין בדיקה ור' יוסי סבר יבוקר בבקור סגי כ] (מרישא) וכיון דמצא הך כא] ליכא ספק, תנא קמא כרשב"ג ורבי יוסי כרבי: בשלמא גבי טומאה · אמרי רבנן בודק עד שמגיע לסלע או לבתולה ודיו משום דהאי נמי לא משכח לה איכא למימר עורב או עכבר נטלה אבל הכא אפי' רבנן אוסרין דבעל מום להיכא אזל וכי האי גוונא לא הוה שרי ר' יוסי: ואידך · רבי חייא בר אבא: בשלמא שדה · אמר רבן שמעון תבדק דדרכה למיקבר בה כו': דרכייהו למיפל בהו מומא · בתמיה וכי האי גוונא לא הוה אסר תנא קמא: ואידך · רב אסי:

הא

בתולש פליגי כדמוכח בסוף פירקין (דף טו·) כב] דשרי *(ר"ע) מכלל כי אסרי רבנן מדרבנן כג] ואפי' בעולה תמימה לא מיתסרא הגיזה אלא מדרבנן כדמוכח לקמן גבי תולש צמר מעולה תמימה כד] והא דפריך תולש מי איכא למאן דשרי היינו מדרבנן כדפי' שם בקונטרס משום דרשע הוא ועוד קשה כה] בההוא דחולין למה לי קרא דם פסולי המוקדשין דשרי בהנאה והלא אף בקדשים דם מותר בהנאה משנעשית מצותו והתם דליכא מצוה למה יהא אסור ועוד מאי קאמר הואיל ואסירי בגיזה ועבודה והא לאחר שחיטה מותר לגזוז ולעבוד דמזביחה ואילך הכל מותר והתם בדם שחיטה איירי וחלב נמי כו] *לא אסרינן מדכתיב בשר (אלא) מחיים ולא לאחר שחיטה כמו למאן דדריש לעיל בפ' שני (דף טו:) אינך בהם היתר אכילה אלא משעת זביחה ואילך ועוד דשרי לכולי עלמא מדבעי למילף היתר חלב בפרק קמא (לעיל ו:) מדאסר רחמנא חלב של פסולי המוקדשין ולא קאמר דאיצטריך משום ההוא דלאחר שחיטה ומיהו מצינו למימר דאיצטריך קרא כז] תשפכנו כמים משום דם שיצא קודם שחיטת רוב אבל מ"מ קשה מהא דמתניתין ואומר רבי דס"ד למיסר כח] כמו *(חלב והוו בשר) וה"ה בשר ולא דם ולא דמי לגיזה כט] דשאני דגיזה מתזבח נפקא דמשמע תזבח ולא תגוז אבל כאן ואכלת בשר כתיב (דברים יב) משמע בשר תאכל ולא חלב ודם ולאסור ל] אפי' בהנאה אע"פ שהדרשה אינה מיושבת על הדם *כמו חלב דשרי באכילה לא] הוא והא דלא מייתי התם בשר ולא חלב אלא תזבח ולא גיזה חדא מילתא נקט ועוד ניחא ליה לאתויי איסור גיזה לב] אפי' לענין מלקו' כמו מתחלה קודם *שנפלו (*דתנן) *הגוזז והעובד סופג ארבעים וכיון שהחמירה בו תורה לג] כל כך *ה"א לדרוש קראי לחומרא בשר ולא חלב ודם אי לאו כמים וכן מוכח בפרק קמא (לעיל ו:) דהא דדרשינן בשר ולא חלב לא שיהא אסור לחלוב דבעו למידק מינה היתר חלב מדגלי רחמנא גבי פסולי המוקדשין בשר ולא חלב הא דחולין שרי שמע מינה דלאסור החלב שנחלב אתא קרא:

התולש צמר מבכור תם · במסקנא דשמעתין מפרש דלאו דוקא תולש דה"ה נתלש ולא נקט תולש אלא משום סיפא דקתני בה תולש משום רבותא דעקביא:

עדיות פ"ה מ"ו

לא ולאמר ז"ק

הגהות הב"ח

(א) במשנה אלא בשיער בכור בעל מום: (ב) שם צמר (המדולדל) תא"מ ונ"ב ס"א המדולדל: (ג) שם שנראה עם הגיזה וכו' ואת שאינו נראה עם הגיזה: (ד) גמ' וחכמים אוסרין אלא בשחטו דברי הכל: (ה) שם ולמאי רב נחמן: (ו) רש"י ד"ה ואינו וכו' עם הגיזה ואשר כמו שנשר:

[פסחים לג. יומא נח: זבחים עג: מנחות כב: כתובות סה:]

פסחים י. נדה סב.

פסחים י

◆

רבינו גרשום

וחכמים אוסרים · הואיל ונשר מחיים בפסולי המוקדשין אסורין בגיזה ובעבודה: אמר לך ר' יוסי כו' · בזה עקביא בן מהללאל מתיר אע"ג דהצמר שעל גביו טעון קבורה האי דנשר מחיים מותר וחכמים אוסרים: השתא במת אע"ג דטעון קבורה עם צמרו שרי ההוא דנשר מחיים שחטו דמותר צמרו בתמיה כ"ש דשרי ההוא דנשר מחיים: אלא לא בזה התיר · כלומר דבנשר קודם שחיטה תרוייהו שרו ולא פליגי אלא במת שנשר קודם מיתה: מחלוקת · לר' יהודה כראית ליה בשחיטה דנחלקו ולר' יוסי כראית ליה דבשחיטה לא נחלקו כשהתירו מומחה את הבכור בעל מום קודם שנשר שערו דר' יהודה סבר דרבנן סברי ודאי דינו להיות מותר לאחר שחיטה הואיל ונשר לאחר שהתירו מומחה אבל אי שרית ליה שער הנשר אתי לשהוייה לבעל מום בחיים מפני משיעור שנתנו חכמים בפירקין דלקמן דסבר דכל יום נושר משערו ואקבצנו ויהיה לי צמר הרבה ואינו רוצה לשוחטו ושמא יבוא בו לידי תקלה לגוזו או לעבוד בו בשוגג הלכך אסרי רבנן צמר שנשר קודם שחיטה ורבי יוסי סבר לא גזרי שמא ישהא אלא כיון שהתירו מומחה ואח"כ נשר ושחטו אפילו רבנן שרי אבל לא התירו מומחה קודם שנשר אפילו ר' יוסי מודה דרבנן אסרי. ההוא שער שנשר אע"ג דשחטו דכיון שנשר קודם שהתירו מומחה חשוב כמו שנשר מעליו ואסור: בעלי מומין אוסרין בכל שהן משמע שאם יתערב בעל מום במאה קדשים תמימים כולן אסורין: ור' (אמי) [יוסי] אמר יבוקר · איזה הוא בעל מום והשאר מותרין: הכא האי בעל מום אוסר בכל שהוא דקאמר לא בעל מום ממש אלא בגיזת בכור בעל מום עסקינן שנתערבה בגיזי חולין ושחטו לבעל מום: ומאן תנא קמא · דאמר אסור בכל שהן ר' יהודה ור' יוסי דאמר יבוקר היינו האי ר' יוסי דמתני' דסבר דנשחטו שרו רבנן: לא יבוקר · השתא אם מום מותר ואם מום עובר הוא אסור גיזתו ואע"ג דלא התירו מומחה קודם השרת שער מותר אי מום קבוע וקשיא לריש לקיש דאמר אבל לא התירו מומחה קודם שנשר דברי הכל אסור: לא יבוקר · הדבר אי התירו מומחה אין אי לא לא: אסורה לשמעתא · הא דתריץ רב נחמן בגיזה: מחלוקת · דתנא קמא ור' יוסי בשבדק ולא מצא בעל מום ולא בגזה פליגי אלא בבעל מום גופיה וליכא לאקשויי: ובפלוגתא דר"מ ורבנן · עד שמגיע מותר הכא נמי א"ר יוסי כיון שביקר ולא מצא כולן מותרין ות"ק סבר כר"מ: מחלוקת בשבדק · לאותו בעל מום ומצאו וחייש ת"ק שמא זה שמצא לאו היינו הוא שנתערב ביניהן אלא אחר הוא ואותו שנתערב הלכך כולן אסורין הוינו כר' שמעון בן גמליאל דאמר שתבדק כל השדה כולה דשמא זה קבר אחר וזה שאבד עדיין לא נמצא: ור' יוסי דאמר יבוקר סבר לה כרבי דכיון שמצאו היינו הוא שנתערב: אמר לך · ר' אסי אפילו ת"ק מודי דכיון שהגיע לסלע טהור דאימא עורב אי עכבר נטלה אלא בבעל מום שבדק ולא מצא אפילו רבי יוסי מודי דאסירי דבעל מום להיכא אזל: ואידך רבי חייא אמר לך שמא מום עובר כית דבדיקי וקייפי · ואיערב בעל מום בהדייהו ואישכח מי מחזקינן הנך דבדיקי דדוכיהו למיפל בהו מומא הלכך לא דמי לתיבדק כל השדה: שכיח בהו מומא · אף על גב דבדיקי מעיקרא

הא

שיטה מקובצת

א] שער בכור בעל מום: ב] גמ' לא בזה התיר עקביא מכלל: ג] אלא ה"ק לא: ד] אומר יבוקר היינן בה מאי יבוקר אילימא בעל מום הוא וליש[קליה]: ה] ... ו] דאמר שחטו שרו: ז] לאו יבוקר ... אי מום קבוע ... כל תיבה קו למעלה להורות כי לפ"ד ראוי למחקו: ח] דבר שהוא בחזקת: ט] שיתודע לך הטומאה היכן היא וחכמים אומרים בודק עד שמגיע: י] לבתולה ורב אסי: יא] קבר הנכנס לתוכה טמא נמצא בה קבר הנכנס לתוכה: יב] בה אמרינן כי היכי כו' קבר בה איניש: יג] מת שלא נשחט: יד] נראה כפורש הימנה נ"א כמי שנשר הימנה: טו] הגיזה אסור כמי: טז] עקביא ומשום חכמים נקטיה הס"ד ומה"ד שחטו דברי הכל שרי דמינו דמהניא שחיטה לאותו צמר המחובר בה מהניא נמי לתלוש ומנח בחלון הס"ד ומה"ד מחלוקת דעקביא וחכמים בשהתירו: יז] בכל שהן קס"ד אם: יח] כחכמים דאמרינן בודק עד והד"א: יט] שלא היתה עבודה הס"ד: כ] על תיבת מרישא נרשם קו למעלה להורות כי ראוי למחקו: כא] הך תו ליכא: כב] פירקין ושרי עקביא: כג] מדרבנן דוקא ועוד דאפילו: כד] תמימה מהו והא דפריך עלה: כה] קשה בההיא דחולין ל"ל קרא למשרי דם: כו] נמי דאסרינן מדכתיב בשר היינו מחיים ותיבת אלא ל"ש: כז] קרא דתשפכנו כמים: כח] למישרי דם כמו חלב משום דדרשינן בשר ולא חלב בשר ולא דם והוא הדין: כט] לגיזה דשרי דגיזה: ל] ולאסור הדם אפילו בהנאה אתא ולאכילה לא איצטריך אף על פי: לא] באכילה ומ"מ דם נמי בר אכילה היא: לב] גיזה דהתיר אפילו לענין כו' קודם שנפסלו כדתנן הגוזז והעובד סופג את הארבעים וכיון: לג] תורה בפסולי המוקדשים כל:

מום

בעלי מומים אוסרין בכ"ש